

stichting

De Eenzame Uitvaart

jaarverslag 2012

Stichting De Eenzame Uitvaart

Van Beuningenstraat 94 C · 1051 XS · Amsterdam · 020.4750765
info@starik.nl · www.eenzameuitvaart.nl

KvK 342422116

'Het ligt zo voor de hand, wat ik geschreven heb. Ik ben bang dat iedereen hetzelfde gedicht zou hebben geschreven. Lijken die gedichten niet allemaal op elkaar?'
Ik stel haar gerust. Nee, die gedichten lijken helemaal niet allemaal op elkaar. Iedere dichter denkt toch weer langs andere lijnen, altijd.

Uit verslag De Eenzame Uitvaart 139

Tien jaar De Eenzame Uitvaart in Amsterdam

Ergens in november 2002, na een wat moeizaam bezoek aan het kantoor van wat toen nog het Bureau Uitvaarten van Gemeentewege heette, schreef ik een eerste gedicht voor een naamloos gestorvene: N.N. 'Dag man zonder naam, ik groet u, onderweg / naar het laatste land waar ieder welkom wordt geheten...' Het zou het eerste gedicht worden van een schier eindeloze stoet gedichten, telkens nieuwe woorden, voor telkens een nieuwe dode geschreven, telkens opnieuw werd er in de week voorafgaand aan een uitvaart intensief door een dichter over een mens nagedacht, werd hem of haar een verhaal teruggegeven, telkens opnieuw dat minimale gebaar van liefde, van beschaving.

Een van de meest terugkerende vragen die je over de Eenzame Uitvaart krijgt is deze: of je er zelf verdrietig van wordt, of het ooit gewoon wordt om aan zo'n graf te staan. Er zal wel routine insluipen, is de onuitgesproken veronderstelling die daaronder ligt. En ja, er zou zeker routine insluipen wanneer we telkens dezelfde mens wegbrachten, maar we brengen telkens iemand anders weg, en ieder mens is naar zijn aard uniek, en de Eenzame Uitvaart bestaat om die uniciteit te benadrukken, ook, of juist, van wie bij leven al haast vergeten is, of kwijtgeraakt.

De dichtkunst is bij uitstek het domein van wat doorgaans met 'het onuitsprekelijke' wordt aangeduid, het domein van de dingen die we in het dagdagelijkse bestaan het liefst verzwijgen, onuitgesproken laten, de dichtkunst dringt door in de pijnlijke, moeizame worsteling waaruit het leven van ieder van ons onder dat glanzende oppervlak toch bestaat, hoe hard we dat ook aan de buitenkant ontkennen: in ieder van ons woont dat eenzame kind, voorgoed van zijn moeder gescheiden, en aan de andere kant zijn we allemaal maar een ademtocht van onze laatste ademtocht verwijderd - vindt u dat niet mooi dichterlijk gesproken?

Tien jaar eenzame uitvaart en ik adem nog, meer dan ooit ben ik me bewust van het routineuze mechaniek dat me doet ademen, en nee, dat verveelt nooit: ik haal diep adem en zucht.

F. Starik

Algemene Zaken

Korte geschiedenis Eenzame Uitvaart Onder een eenzame uitvaart wordt een begrafenis of crematie verstaan die afgezien van vier dragers en één of meer medewerkers van de Dienst Werk en Inkomen (DWI) door niemand wordt bijgewoond.

In navolging van de Groningse stadsdichter Bart F.M. Droog, die stelde dat het schrijven van een gedicht voor een eenzaam gestorven stadgenoot tot het metier van stadsdichter hoort, nam F. Starik in 2002 contact op met de gemeente Amsterdam met het voorstel om bij een eenzame uitvaart voortaan ook een dichter met een speciaal voor de overledene geschreven gedicht aanwezig te laten zijn.

Behalve aan hem is het ook aan gemeentelijk ambtenaar Ger Fritz te danken dat sinds november 2002 bij een uitvaart van gemeentewege naast bloemen en koffie voortaan ook een dichter met zorgvuldig gekozen afscheidswaarden aanwezig is.

De stichting Sinds 2006 is het initiatief ondergebracht in een stichting en vervult F. Starik met grote toewijding zijn functie als dichter-coördinator. Mede door zijn inzet verschijnen ook in Den Haag en Rotterdam dichters aan het graf van eenzaam gestorvenen. Tevens zijn in Utrecht, Antwerpen, Hengelo en Melbourne vergelijkbare projecten van start gegaan.

Het doel van Stichting de Eenzame Uitvaart is kort samengevat: een waardig en respectvol afscheid bieden aan overledenen in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, die het ontbreekt aan familie, vrienden of een sociaal netwerk. Dit vanuit de gedachte dat ieder mens de moeite waard is om over na te denken en het verdient om met speciaal voor hem of haar gekozen woorden begraven te worden.

De stichting bereikt haar doel door het stimuleren van de aanwezigheid van een dichter bij de uitvaartdienst en benoemt een coördinator die daartoe de benodigde contacten met dichters en gemeentelijke instellingen onderhoudt.

Starik:

Ik kan niet meer nagaan hoe vaak ik dat nu verteld heb. Honderden keren heb ik dat zo ongeveer gezegd. Op een gegeven moment geef je op telkens dezelfde vragen ook steeds hetzelfde antwoord. Je leert spreken in soundbites. Het product, voor zover er van een product sprake is, is de situatie zelf: voor de dichters is dat vrijwel zonder uitzondering een ingrijpende ervaring, omdat het oneindig vreemd is, om bij de kist van iemand die je nooit gekend hebt te komen staan. Als publiekservaring is het waarschijnlijk gewoon een geruststellend idee van hoop, van fatsoen, van medemenselijkheid, een minimale vorm van beschaving. Dat je netjes en met aandacht wordt weggebracht. Na 130 eenzame uitvaarten is het voor mij in zekere zin ook gewoon een beroep geworden, iets dat bij je leven hoort. Die negen jaren dat ik dit doe hebben mij veranderd, en blijven mij veranderen.

Werkwijze Eén à twee keer per jaar vergadert het stichtingsbestuur over de financiën en de gang van zaken in de drie EU-steden. Ook wordt tijdens deze bijeenkomsten over actuele zaken gesproken, zoals de omgang met de pers of hoe stil te staan bij het tienjarig bestaan van de Eenzame Uitvaart in Amsterdam.

Voor de uitvoering is Starik als coördinator en plaatsvervangend dichter benoemd. Uit naam van de stichting zorgt hij ervoor dat tijdens elke Amsterdamse eenzame uitvaart een gedicht wordt voorgedragen. Starik is tevens verantwoordelijk voor de samenstelling van de Poule de Doods, die uit zeer bekwame dichters bestaat. Als een eenzame uitvaart zich aandient, benadert het Team Rampendienst, Uitvaarten, Pensionbeheer (TRUP), onderdeel van de Dienst Werk en Inkomen Amsterdam (DWI), Starik zo snel mogelijk. Afhankelijk van de beschikbare voorbereidingstijd vraagt hij een dichter om een gedicht te schrijven en bij de begrafenis voor te dragen. Soms is Starik zelf dichter van dienst. Hij verzorgt verder de verslaglegging van de uitvaarten, plaatst de gedichten en verslagen op www.eenzameuitvaart.nl, regelt publicitaire zaken en sponsoring en onderhoudt contacten met de coördinatoren van eenzame uitvaarten elders in het land.

Coördinatie Het moge duidelijk zijn dat Starik in verschillende hoedanigheden naar buiten treedt: als coördinator, dichter, auteur, kunstenaar. De stichting is zich bewust van de overlapping in functies en beide partijen gaan daar behoedzaam mee om. Als coördinator spreekt Starik in ieder geval namens Stichting de Eenzame Uitvaart. Bij geplande auteursrechtelijke publicaties, zoals de boeken De Eenzame Uitvaart (2005) en Eén steek diep (2011) worden vooraf afspraken gemaakt. In overleg kan besloten worden tot een gezamenlijke dan wel autonome publicatie. Zodra er ongewenste belangenverstrengeling ontstaat, wordt telkens opnieuw overwogen wat voor beide partijen een goede oplossing is. Starik heeft in 2012 zeventien uitvaarten begeleid en beschreven. Vijf maal trad hij tevens op als dichter. Tijdens zijn afwezigheid nam Eva Gerlach het van hem over.

Bestuur Jasper Enklaar, voorzitter
Ger Fritz, scheidend penningmeester
André Stam, nieuwe penningmeester
Mariëtte Wijne, secretaris
Beschermer: mr. Eberhard van der Laan,
burgemeester van Amsterdam

Praktijk 2012

Eenzame uitvaarten In 2012 is 27 keer een dichter aan het graf van een eenzaam gestorvene verschenen. Aan tien vrouwen en zeventien mannen, onder wie één anoniem gestorvene, werd met een gedicht de laatste eer bewezen. In Amsterdam vonden negentien uitvaarten plaats (nummer 138 t/m 156), in Rotterdam vijf (nummer 11 t/m 15), in Den Haag drie (36 t/m 38). In Antwerpen zeven (21 t/m 27). De stichting heeft overigens geen bemoeienis met de gang van zaken in Antwerpen. Gedichten en verslagen worden overgenomen van eenzameuitvaart.be.

Tien jaar De Eenzame Uitvaart Amsterdam De voornaamste actie van 2012 was vorm te geven aan het tienjarig bestaan van de Eenzame Uitvaart in Amsterdam. Het stichtingsbestuur en de coördinator besloten deze herdenking samen te laten vallen met de voorvertoning van Astrid Bussinks documentaire over de Eenzame Uitvaart op 23 oktober in De Balie Amsterdam. Deze tv-documentaire, *Poule des Doods*, was enkele weken eerder in première gegaan op het Nederlands Film Festival in Utrecht en zou op 13 november op tv worden uitgezonden. Na afloop van de voorvertoning vond in de filmzaal van De Balie een gesprek plaats met Astrid Bussink en F. Starik en werd met de genodigden een glas gedronken op het voortbestaan van de Eenzame Uitvaart. Aanwezig waren sponsors, dichters, pers, medewerkers van DWI, Uitvaartcentrum Zuid en Begraafplaats St. Barbara. De laatste verdient speciale dank, omdat zij de avond financieel ondersteunde. Ook het Nederlands Uitvaartmuseum Tot Zover stond stil bij het tienjarig bestaan van de Amsterdamse Eenzame Uitvaart met een tentoonstelling van Bianca Sistermans die enkele dichters van dienst fotografeerde. Journalist Hester van Hasselt sprak met hen, dit resulteerde in een fraai boekje bij de gelijknamige tentoonstelling *Dichters van dienst* in het Nederlands Uitvaartmuseum.

Afscheid Ger Fritz Eén paragraaf in dit jaarverslag is ontoereikend om het belang van de heer Fritz voor het ontstaan en de voortgang van ons initiatief te

schetsen, maar we proberen het toch... Gedurende zes jaar was hij penningmeester van stichting De Eenzame Uitvaart, maar zijn inzet voor een waardig afscheid van eenzaam gestorvenen dateert van ver voor 2002 toen hij als medewerker van DWI zorgdroeg voor de relatief hoge kwaliteit van de Amsterdamse eenzame uitvaart door deze te behandelen als alle andere uitvaarten. De drie muziekstukken, het bloemstuk én de aanwezige dichter danken we aan hem.

Ik wil Fritz, Ger Fritz, Bureau Uitvaarten van Gemeentewege bedanken voor het vertrouwen dat ik van hem heb gekregen, sinds ik hem die herfstige ochtend voor het eerst ontmoette. Hij zag de waarde van een dichter tijdens de uitvaart en introduceerde de Poule des Doods bij zijn chef. (Fragment *De Eenzame Uitvaart*, 2005)

Het bestuur kan niet anders dan zich bij deze woorden aansluiten. We bedanken Ger voor zijn inzet, eerst als ambtenaar en na zijn pensionering als onze penningmeester.

Fritz' taken zijn per 1 februari 2013 overgenomen door André Stam, controller op begraafplaats De Nieuwe Ooster. Het financieel verslag over 2012 is door Stam gemaakt.

Publiciteit

Persaandacht en mediacode In 2012 stond De Eenzame Uitvaart nog meer in de belangstelling dan voorgaande jaren, zowel vanwege de documentaire *Poule des doods* als vanwege het tienjarig bestaan. De documentaire kende drie vertoningsmomenten, die elk aandacht genereerden. *Poule des Doods* ging in première op het Utrechts filmfestival, was vervolgens te zien in De Balie en twee maal op tv. Interviews over en recensies van de documentaire in onder andere de *NCRV-gids*, *NRC*, *De Volkskrant* en de *VPRO-Gids*.

De grote belangstelling van de pers voor het bijwonen van een eenzame uitvaart komt tijdens bestuursvergaderingen van Stichting de Eenzame Uitvaart vaak ter sprake. Hoe daarmee om te gaan? Sinds de eerste eenzame uitvaart in Amsterdam in 2002 wordt een mediaschuw beleid nagestreefd. Dat wil zeggen dat aan lang niet alle persverzoeken wordt voldaan. De waarde van de Eenzame Uitvaart ligt geenszins in de publiciteit die het genereert, al is de stichting wel gebaat bij enige mate van bekendheid. Het streven was en blijft de uitvaarten in alle rust en op integere wijze te doen verlopen.

De gemeentelijke dienst DWI daarentegen gaat publiciteit niet uit de weg, vanuit de gedachte dat via verslaggeving van een eenzame uitvaart grootstedelijke thema's als eenzaamheid en uitsluiting aan de orde kunnen worden gesteld.

Om mogelijke verschil in opvatting over de omgang met de pers te bespreken, hebben stichtingsbestuur en coördinator in april 2013 overleg gevoerd met DWI. Daar is vastgelegd hoe er - in samenspraak tussen DWI, afdeling Communicatie van de gemeente Amsterdam en EU-coördinator - met persverzoeken wordt omgegaan. Er is eveneens afgesproken dat er in de toekomst meer overleg zal plaatsvinden. De communicatie tussen de partijen is voortaan zo helder en duidelijk mogelijk.

Financiën

Financiële overeenkomsten De baten van de stichting bestaan uit de vergoedingen van de gemeenten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam van respectievelijk € 330, € 300 en € 300 per uitvaart. Met deze gemeenten is een vorm van contract gesloten. Tot op heden geldt met de Dienst Werk en Inkomen (DWI) Amsterdam een mondelinge afspraak, waarbij het gecontracteerde Uitvaartcentrum Zuid het afgesproken bedrag direct aan de stichting betaalt. Deze praktijk verloopt probleemloos. De overeenkomst met de gemeente Den Haag is stilzwijgend voortgezet. De werkzaamheden van de Haagse coördinator, Henk van Zuiden, worden voornamelijk door de stichting gefinancierd. De overeenkomst met de afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe) in Rotterdam is begin 2012 verlengd.

Uitgaven De lasten van de stichting worden voor het overgrote deel gevormd door de vergoedingen aan de dichter van dienst en aan de coördinator van de betreffende uitvaart. De vergoeding aan de dichter van dienst is € 300. De coördinator krijgt in Amsterdam een vergoeding van € 300 en in Rotterdam/Den Haag € 150. Wanneer de coördinator de dichter van dienst was krijgt hij alleen de dichtersvergoeding. Het bedrag per uitvaart per dichter is gebaseerd op het standaardhonorarium dat het Lira Fonds uitkeert aan dichters die ergens, door hen gesubsidieerd, optreden. Dat bedrag is sinds de start van de Eenzame Uitvaart niet gewijzigd.

De coördinator Amsterdam, geïntermediariseerd door de stichting, krijgt hetzelfde bedrag als de dienstdoende dichter voor het begeleiden van de dichter, het bijwonen en verslag doen van de uitvaart en het beantwoorden van de vele verzoeken en vragen van pers en overige belangstellenden. Voor de coördinatoren in Den Haag en Rotterdam is de vergoeding € 150 omdat de werkzaamheden zich tot de coördinatie en het verslag van de betreffende eenzame uitvaart beperken. Per uitvaart is dus - afhankelijk van de locatie en de vraag of de coördinator als dichter van dienst optreedt - een financieel saldo van tussen de +/€ 30 en +/- € 270, exclusief bureaunkosten. Gemiddeld

was het tekort per uitvaart € 238 (Amsterdam), € 120 (Rotterdam) en € 100 (Den Haag). Daarnaast zijn er de gewone bank- en bureaunkosten van onder andere het printen en verzenden van het jaarverslag. In 2012 waren er extra uitgaven wegens de viering van het 10-jarig bestaan van de stichting.

Het tekort op de eenzame uitvaarten en de bureau- en bankkosten wordt gedekt uit de bijdrage van sponsors. De Nieuwe Ooster (begraafplaats en crematorium in Amsterdam) doneert jaarlijks € 2.500. Deze afspraak staat voor onbepaalde tijd. Bij dreigende financiële nood kan de stichting een beroep doen op het Lira Fonds, dat zich in 2012 voor € 5.000 garant heeft gesteld.

Financiën 2012 In 2012 vonden 27 eenzame uitvaarten plaats. De vergoeding van de drie gemeenten bedroeg € 8.670. De uitgaven aan dichters en coördinatoren waren € 13.800. Er is voor € 1.046 aan bureau- en bankkosten uitgegeven. Van dit bedrag was € 522 bestemd voor de viering van het 10-jarig bestaan. € 524 voor het printen en versturen van het jaarverslag en overige bankkosten. Aan donaties is € 2.875 binnengekomen; € 2.500 van De Nieuwe Ooster, € 200 van begraafplaats Barbara vanwege het 10-jarig bestaan, € 150 van de stichting Stimulanz en € 25 aan giften van twee particulieren. In 2012 leverde dit een financieel tekort op van € 3.300. Het eigen vermogen van de stichting daalde hierdoor eind 2012 tot € 7.237.

Begroting 2013 Voor 2013 gaan we uit van 24 eenzame uitvaarten. Daarnaast is de website toe aan een opfrisbeurt (kosten ca. € 1.000). De begroting 2013 kent op grond van deze verwachtingen een tekort van ruim € 3.800. Zonder extra inkomsten zal dan het eigen vermogen in 2013 onder de kritische grens van € 5.000 zakken. Om deze reden zal in 2013 een beroep op de garantiestelling van het Lira Fonds worden gedaan.

Balans per 31 december 2012

Activa	31.12.2012	31.12.2011
<u>Liquide middelen</u>		
ING-spaarrekening	0,00	0,00
ING-rekening	10.887,21	11.858,19
	<hr/>	<hr/>
	10,887,21	11.858,19
<u>Nog te vorderen</u>		
Bijdrage De Nieuwe Ooster	2.500,00	0,00
Lira Fonds	0,00	0,00
(garantiestelling € 5000,00)		
<u>Vergoedingen</u>		
Amsterdam	0,00	330,00 EU137
Den Haag	0,00	0,00
Rotterdam	300,00 EU15	0,00
	<hr/>	<hr/>
	2.800,00	330,00
	<hr/>	<hr/>
	€ 13.687,21	€ 12.188,19
Passiva	31.12.2012	31.12.2011
<u>Eigen vermogen</u>		
Algemene reserve 1.1	10.538,19	10.538,19
Resultaat 2012	-3.300,98	
	<hr/>	<hr/>
Algemene reserve 31.12	7.237,21	10.538,19
<u>Schulden</u>		
Dichters Amsterdam	900,00 EU141/149/155	300,00 EU137
Dichters Den Haag	0,00	600,00 EU3034
Dichters Rotterdam	300,00 EU15	300,00 EU10
<u>Coördinatie</u>		
Amsterdam	5.100,00 EU137/156	300,00 EU137
Den Haag	0,00	0,00
Rotterdam	150,00 EU15	150,00 EU10
Bankkosten	0,00	0,00
	<hr/>	<hr/>
	6.450,00	1650,00
	<hr/>	<hr/>
	€ 13.687,21	€ 12.188,19

Jaarrekening 2012 en Begroting 2013

	EU 2011	Werkelijk 2011	EU 2012	Werkelijk 2012
LASTEN				
<u>Vergoedingen</u>				
Dichters Amsterdam	12	3.600,00	19	5.700,00
Dichters Rotterdam	2	600,00	5	1.500,00
Dichters Den Haag	5	1.500,00	3	900,00
<u>Coördinatie</u>				
Amsterdam	15	4.500,00	16	4.800,00
Rotterdam	1	150,00	4	600,00
Den Haag	7	2.100,00	2	300,00
Jaarverslag		0,00		443,96
10-jarig bestaan		0,00		522,08
Bank- en overige kosten		58,01		79,94
Website		229,08		0,00
TOTAAL LASTEN		€ 12.737,09		€ 14.845,98
BATEN				
<u>Vergoedingen</u>				
Amsterdam	15	4.950,00	19	6.270,00
Rotterdam	2	600,00	5	1.500,00
Den Haag	7	2.100,00	3	900,00
Donaties		150,00		375,00
Bijdragen De Nieuwe Ooster		2.500,00		2.500,00
Rente spaarrekening		0,00		0,00
TOTAAL BATEN		€ 10.300,00		€ 11.545,00
SALDO		€ -2.437,09		€ -3.300,98

EU 2013	Begroting 2013	Toelichting begroting 2013
------------	-------------------	-------------------------------

17	5.100,00	
3	900,00	
4	1.200,00	

15	4.500,00	coördinator 2x dichter
3	450,00	
3	450,00	coördinator 1x dichter

400,00
0,00

200,00
1.000,00

update website

€ 14.200,00

17	5.610,00	
3	900,00	
4	1.200,00	

100,00

2.500,00

75,00

€ 10.385,00

€ -3.815,00

Plannen en acties 2013

Op de stichtingsagenda van 2013 staan het verkrijgen van de ANBI-status, waarbij de afkorting staat voor Algemeen Nut Beogende Instelling. Wanneer we als zodanig bij de Belastingdienst te boek staan, zijn giften aan stichting de Eenzame Uitvaart geheel of gedeeltelijk aftrekbaar.

Tevens staat een technische en uiterlijke opfrisbeurt van de website op het lijstje. De website van de Eenzame Uitvaart, een ontwerp van Fokbros, is sinds 2007 in de lucht. Starik plaatst er verslagen en gedichten op en hij beantwoordt de via de site binnenkomende e-mails. Onder het kopje 'uitvaarten' worden de gedichten en verslagen geplaatst. Bij iedere uitvaart die onder verantwoordelijkheid van de stichting wordt gedaan, ontvangt een groep belangstellenden en betrokkenen, inmiddels 102 personen en/of instellingen, een e-mail met een verwijzing naar de website. Het bezoekersaantal ligt op gemiddeld vijftig bezoekers per maand, circa zeshonderd per jaar. Daarbij dient aangetekend dat het werkelijke bezoekersaantal aanzienlijk hoger ligt: alleen wie via de homepage binnenkomt wordt geregistreerd. Veel bezoekers worden via andere sites rechtstreeks naar een specifieke uitvaart geleid en derhalve niet meegeteld. De nieuwe site zal alle bezoekers gaan tellen, ook die via andere kanalen binnen komen, en een opgeruimd archief tonen. Tevens zullen jaarverslagen, een lijst van donateurs en overige achtergrondinformatie over de Eenzame Uitvaart hier in de toekomst te vinden zijn.

Poule des Doods

Amsterdam

Robert Anker
Maria Barnas
Catharina Blaauwendraad
Wim Brands
Anneke Brassinga
Tsead Bruinja
Eva Gerlach
Elma van Haren
Erik Jan Harmens
Krijn Peter Hesselink
Judith Herzberg
Adriaan Jaeggi †
Hans Kloos
Erik Lindner
Jannah Loontjes
Erik Menkveld
Neeltje Maria Min
Thomas Möhlmann
Tonnus Oosterhoff
Alfred Schaffer
Rob Schouten
F. Starik (coördinator)
Ilse Starkenburg
Hans Verhagen
Jos Versteegen
Simon Vinkenoog †
Menno Wigman

Antwerpen

Jan Aelberts
Bernard Dewulf
Andy Fierens
Lies van Gasse
Maarten Inghels
(coördinator)
Joke van Leeuwen
Stijn Vranken

Den Haag

Gilles Boeuf
Bart Chabot
Edwin Fagel
Hans Groenewegen
Kees 't Hart
Ruth van Rossum
Erwin Vogelezang
Henk van Zuiden
(coördinator)

Rotterdam

Menno van der Beek
Jana Beranová
Daniël Dee
Manuel Kneepkens
Hester Knibbe
Ester Naomi Perquin
Rien Vroegindewey
(coördinator)

Op de volgende bladzijden
enkele gedichten uit
2012, gekozen door
de bestuursleden en
coördinator van Stichting
De Eenzame Uitvaart.

Toegift

Natuurlijk haal je liever iemand uit het water
die nog te redden is. Maar stel dat hij nog leefde
wat hadden we dan voor hem kunnen doen. Hem vragen
waar zijn wanhoop op berustte, hem zijn geliefde
weer terugbezorgen, of zijn werk, of zelfvertrouwen?

Nu kunnen we een heel klein beetje rouwen
niet eens om hem, omdat we hem niet kennen,
maar uit een vaag gevoel van menselijk fatsoen.

De bijna-liefde, bijna aandacht die hij straks nog
meekrijgt in zijn kist, was misschien nèt dat
kleine beetje dat hem gered had, had kunnen redden,
dat hij, bij leven, heeft gemist.

Judith Herzberg

Aarde, wees niet streng

Aarde, hier komt een eerzaam lichaam aan
waarin een magistrale zon is opgegaan.
Achter de ogen scheen een zomermaand,
het middenrif liep vol zacht avondlicht
en bij de hartstreek rees een tovermaan.

De handpalm voelde water, streelde dieren,
de voeten kusten stranden, kusten steen. Inzicht.
Er sloop vreemd inzicht in het hoofd, de tong
werd scherp, er huisden vuisten in de vingers
en de hand bevocht brood, geld, eer, seks, licht.

Je kunt er heel wat boeken over lezen.
Je kunt er zelf een schrijven.
Aarde, wees niet streng
voor deze man die honderd sleutels had,
nu zonder reiskompas een pad aftast
en hier zijn eerste nacht doorbrengt.

Menno Wigman

SNEL WEG

Op een vroege ochtend in september de trein naar
Amsterdam,
station verlaten, verlaten lopen, lopen, lopen,
langs de ringweg
terug naar Utrecht? En dan?
Wat een trein in een half uurtje kan
dat kost een wandelman een volle dag.
Vertrekken, terugkeren.

Je kunt je land, een stad verlaten,
maar jezelf verlaat je niet,
je kunt echt overal voor weglopen,
terwijl je steeds hetzelfde ziet.
Je kunt je ziel aan een keurige voorbijganger
verkopen,
maar kwijt raak je je niet.

Je kunt, op een bijna helder moment,
vroeg in de morgen,
besluiten dat je geen uitweg meer ziet.
Je rijmt toch wel:
niet op ziet, ziet op niet,
op iemand met een motorfiets.
Laatste oproep: steek toch over.

Een donderdag, in alle vroegte,
de oorzaak van een file wezen.
Afsluiten, vrijgeven.
Verdwaald te zijn, te midden van het razende:
zo onderweg, zo doelgericht, doordacht.
Hun werk, hun plicht,
hun ochtendritueel. Gewone, keiharde,
onverschillige dag.

Je was hun oponthoud, hun ergernis, hun overlast.
Je was een rampgebied, een ongeluk. Je was te veel.
Tijdverlies. Het leven raast toch wel voorbij. Snel
weg. Droom gerust nu. Je bent vrij

F. Starik

Wit en behaaglijk

Een huis kan goed een mens vervangen
met haar smetteloze witgerichte loomvloeiende liefkoospunten.
Taartjes op de schaal, want de keuken houdt een feestje
en elke kamer is present.
Kanten servetten. Mijn blonde haren vanochtend nog
ter ere van geföhnd. Er zit een natuurlijke waai in dit huis.

Een zwier. Een schwung van rokken en kleedjes en krullen.
Hoogpolig wit tapijt, dat zich rond mijn enkels strikt later.
Later op de dag, bij een genoeglijk glaasje,
mag de bovenbuurvrouw me
horen zingen via de verwarmingsbuizen.

In onze straat liggen we in laagjes op elkaar.
We roetsjen trappen af en mompelen goedemorgen
en niemand weet van het gloeiende portret
op de dekenkist, waarop ik lach zoals ik jonger lachte.
Het meest natuurlijk hield ik van hem.
Niemand die in mij deze rode vrouw herkent.

Maar uit die hitte kwam mijn leven bovendrijven met
voortvarendheid, eetlust en witte dromen als het donker werd.
Een 'Omega', waar jij - en jij daar - nooit van hebben durven dromen.
Ik heb veel ondernomen, nam de bochten, verliet rotondes
en ben daarna thuis gebleven.

Wie veel alleen is, wordt al snel door de dingen omhelsd.
Ik heb, na hem, altijd van de eenzaamheid gehouden.
Ik liefkoos dagelijks de stofvrije contouren van
zijn in glas en hout en mensenvlees gestoken foto's.
Het heeft me aan niets ontbroken.
Wie alleen heengaat, heeft aan eenzaamheid geen gebrek.

Elma van Haren

De Eenzame Uitvaart is mogelijk door
Cultuurfonds Bank Nederlandse Gemeenten
Gemeente Amsterdam
Gemeente Den Haag
Gemeente Rotterdam
Lira Fonds (Stichting Literaire Rechten
Auteurs)
De Nieuwe Ooster (begraafplaats en
crematorium in Amsterdam)

Contact

Stichting De Eenzame Uitvaart
F. Starik
Van Beuningenstraat 94 c
1051 XS Amsterdam
020.4750765
info@starik.nl
www.eenzameuitvaart.nl
KvK 342422116

Colofon

Samenstelling: Mariëtte Wijne
Grafische ondersteuning: Janneke Bergmans
© Stichting De Eenzame Uitvaart, 2013

In volgorde van vertrek*

N.N.
Juris J.
Marcis Bisofs
Salojzija Vis-Kandus
Marco van Moock
Stepan Kirillov
Seldrid Tadeo Coffi
Pieter Michael Heinemann
Helena Aaltje van Zandbergen
Pierre Lambert
Johanna Francisca van Driel
Margaretha Maria Theresia van Diemen
H.J. Kluit
Paul André Beckers
Wilma Laroës
Mevrouw Sying Xong
Carel Goossen
Johannes Hendrikus Hens
Hendrik de Vries
Danil Sahravani
Anna Maria Sophia de Graaf
Johannes Simon Dolk
Tadeusz Ferdynand Socha
Apolonia Elisabeth Smit
Wilhelmina Schouten
Louise Martha van de Bron
Gerrit Vermaas

De personen zijn echt, de namen gefingeerd.
De gedichten die voor hun afscheid zijn geschreven,
zijn na te lezen op www.eenzameuitvaart.nl.